

Azərbaycan Türk Dövlətləri Təşkilatının uzunmüddətli gündəliyini formalaşdırır

Ötən gün Azərbaycanın Qəbələ şəhərində Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) Dövlət Başçıları Şurasının 12-ci Zirvə Toplantısı keçirildi. Gündəlikdə nəqliyyat və logistika, ticarət, iqtisadiyyat, rəqəmsal transformasiya, texnologiyalar, təhlükəsizlik kimi sahələrdə əməkdaşlığın inkişafı məsələləri yer alıb.

Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin aparıcı məsləhətçi Roza Bayramlı "Azərbaycan" qəzetinə açıqlamasında bildirib ki, Şuşada keçirilən qeyri-rəsmi zirvə toplantısı zamanı qəbul olunmuş Qarabağ Bəyannaməsində logistikianın möhkəmləndirilməsi, dayanıqlı inkişaf və iqlim gündəliyinin öncəkilməsi vurgulanmışdı. Budapeştdə keçirilən analoji görüşdə də nəqliyyat və logistika sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyi qeyd olunmuşdu. "Qəbələdəki zirvə görüşündə də nəqliyyat məsələləri əsas müzakirə mövzularından biridir. Prezident İlham Əliyev "Əl-Ərəbiyyə" telekanalına verdiyi müsahibədə bildirmişdi ki, sözügedən sammit çərçivəsində nəqliyyat in-

teqrasiyası, gömrük prosedurlarının unifikasiyası və "yaşıl enerji" sahəsində maliyyələşmənin inkişafı üzrə istiqamətlər müəyyən olunacaq", - deyə o əlavə edib.

BMTM əməkdaşı bildirib ki, bundan əlavə, sammit zamanı Azərbaycanın təşkilatın inkişafında strateji rolü və Zəngəzur dəhlizinin (TRIPP) reallaşdırılması istiqamətində müzakirələr aparılıb. Nəqliyyat əməkdaşlığının inkişafı kontekstində multimodal dəhliz layihələrinin inkişafı, tranzit maneelərinin azaldılması və "sadələşdirilmiş gömrük dəhlizlərinin" yaradılması kimi məsələlər də gündəmdə yer alıb. İqtisadi əməkdaşlığın inkişafı istiqamətində isə sərhədlərarası layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün işçi alətlərin yaradılması, Türk İnvestisiya Fonduun inkişafı, maliyyə koordinasiyası mexanizmlərinin işlənməsi və dövlət-özəl tərəfdəşlığının gücləndirilməsi kimi məsələlər müzakirə predmeti olub.

R.Bayramlı qeyd edib ki, təhlükəsizlik məsələləri, xüsusən də regional təhlükəsizliyin təmin edilməsi, terrorizm və transmilli cinayətkarlılaş mübarizə, kibertəhdidlər və mövcud geosiyasi vəziyyətin müzakirəsi də gündəlikdə

yer alır: "Bununla yanaşı, rəqəmsal transformasiya - "ağlılı şəhər"lər, rəqəmsal idarəetmə, IT-həllərin mübadiləsi və "yaşıl gündəlik" kimi istiqamətlər də diqqət mərkəzindədir. Ümumiyyətə, sammit türk dünyasında dövlətlər arasında əməkdaşlığın daha da möhkəmlənməsinə, siyasi, iqtisadi və mədəni təşəbbüslerin irəlilədilməsinə töhfə verəcək. Tədbirdə Türkmenistan Xalq Məsləhətinin Sədri Qurbanqulu Berdiməhəmmədovun iştirak etməsi üzvə müşahidəçi ölkələrin əməkdaşlığı də dərindən təsdiq edilir. Sammit həm də regional çağırışların müzakirəsi və strateji tərəfdəşləşmənin gücləndirilməsi üçün platforma olacaq".

Ekspert deyib ki, 2024-cü ildə Bişkekde keçirilən əvvəlki sammitdən sonra Türk Dövlətləri Təşkilatı bir sira istiqamətlərdə irəliləyiş əldə edib. İqtisadi integrasiya, rəqəmsal əməkdaşlıq və təhlükəsizlik sahələrində əsas təşəbbüsler təsdiqlənib, gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi, nəqliyyat dəhlizlərinin və rəqəmsal kooperasiyanın inkişafı üzrə proqramlar işə salınıb. 2022-ci ildə Səmərqənddə təməli qoyulmuş Türk İnvestisiya Fondu artıq birgə layi-

hələrin maliyyələşdirilməsi alətinə çevrilməkdədir, eyni zamanda iştirakçı ölkələrin mərkəzi bankları arasında koordinasiya tədbirləri müzakirə olunur. "Ötən il Şuşada keçirilən sammitdə Qarabağ Bəyannaməsinin imzalanması, həmçinin bu il Budapestdə baş tutan qeyri-rəsmi görüş üzvə ölkələrdən kənar dialoqun genişlənməsi meylini nümayiş etdirdi. 2025-ci ilin sentyabrında Bişkekde TDT ölkələrinin hökumət başçılarının ilk görüşü keçirildi. Bundan başqa, təşkilat nümayəndələri standartların qarşılıqlı tanınması, viza rejimlərinin sadələşdirilməsi və akademik mübadilənin inkişafı üzrində çalışırlar. Bu proseslər mürəkkəbdir və müvafiq qu-

rumlar səviyyəsində əlavə razılışdırmaqlar tələb edir", - deyə BMTM rəsmisi əlavə edib.

R.Bayramlı Azərbaycan üçün TDT-nin xüsusi strateji əhəmiyyət daşıdığını söleyərək konsultativ şura kimi fəaliyyətə başlayan təşkilatın bu gün güclü integrasiya formatına çevrildiyini və bu prosesdə rəsmi Bakının əsas rol oynadığını vurğulayıb. Azərbaycan həm üzv dövlətlərlə, həm də müşahidəçi ölkələrlə münasibətləri inkişaf etdirir. Məsələn, 2021-ci ildən etibarən Azərbaycan və Türkiye arasında müttəfiqlik münasibətləri haqqında bəyannamə, 2024-cü ildən isə Azərbaycan və Özbəkistan arasında müttəfiqlik haqqında saziş qüvvədədir.

O qeyd edib ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı formatı vasitəsilə Azərbaycan nəqliyyat, energetika və təhlükəsizlik sahələrində əsas təşəbbüsleri irəli sürərək strateji mövqelərini gücləndirir. Bu, ölkəyə təkcə ikitərəfli əlaqələri möhkəmləndirmək deyil, həm də bütün türk dünyasının uzunmüddətli gündəliyini formalasdırmaq imkanı verir.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"